

TORSTEN BURGMAN: Nils Hyltenius-Silfverskiöld. Stockholm, Almqvist & Wiksell, 1989. 134s. Ill. 167sv.kr.

Nils Hyltenius, adlet Silfverskiöld, blev udnævnt til professor ved det nyoprettede Lunds universitet 1668, men var i højere grad embeds- end videnskabsmand. Han kom til at spille en vis rolle ved freden i Lund 1679, som sluttedes i hans hus. Biografien, forfattet af en ætling, levner interessante indblik i det akademiske miljø i det karolinske Sverige. Derimod er den vedføjede kildeudgivelse, Hyltenius' dagbog fra Malmøs belejring 1676, desværre blevet et flop. Forf.s bibelske omsorg for hvert hop i originalteksten og hans computers egne nøkker er stødt sammen i et læserens mareridt, man nødigt vil genopleve.

Mikael Venge

MATS ESSEMYR: Bruksarbetarnas livsmedelskonsumtion. Forsmarks bruk 1730-1880. Uppsala Studies in Economic History 30 (Uppsala 1989) 233pp.

Essemys undersøgelse er et bidrag til den lange og formentlig aldrig afsluttede debat om levestandardens udvikling. Debatten har især koncentreret sig om indikatorer som de demografiske forhold, arbejdsforhold og ikke mindst pris- og lønudvikling. Der har generelt været enighed om, at ernæringsforholdenes udvikling også er en vigtig indikator for levestandardsudviklingen. Alligevel er undersøgelser heraf få og endda overvejende ufuldstændige. Belysning af ernæringsforhold er vanskelig, og i de undersøgelser, hvor det er sket, er det overvejende sket ud fra oplysninger om tilførsler af en række vigtige varer, men hvor forfatterne er opmærksomme på usikkerhed vedrørende antallet af forbrugere, fordeling af varer på forskellige befolkningsgrupper og forbrug ud over de centralt registrerede tilførsler.

Essemyr har i sin undersøgelse undgået disse problemer ved at foretage et lokalstudie af et enkelt jernværk, for hvilket han har oplysninger om de enkelte arbejders køb af varer i værkets butik, oplysninger om deres adgang til jord, som de kunne udnytte til en vis egenproduktion, oplysninger om deres udtag af kontanter, som bl.a. ved kombination med kvalitative kilder kan vurderes m.h.p. køb af fødevarer på det frie marked, først og fremmest slagtedyr, samt oplysninger om deres udnyttelse af de omgivende naturressourcer ved jagt, fiskeri og bærplukning.

Undersøgelsen er, som Essemyr selv skriver, ikke enestående, idet han m.h.t. valg af opgørelse af tilgangen af fødevarer til et enkelt værks arbejdere har ladet sig inspirere af en tidligere svensk undersøgelse fra 1962. Undersøgelsen er imidlertid ganske selvstændig, og Essemyr kommer længere. Det gælder hans beregninger af arbejdernes ernæringsbehov, hvor han ud over opgørelser af det årlige arbejdstimetotal og arbejdets belastning tager hensyn til arbejdernes vægt, idet han her udnytter data om svenske rekrutteres højde. Og det gælder hans beregninger over svindet i fødevarerne bl.a. under tilberedningen. Mange af disse beregninger er ikke ganske eksakte, men bygger på omfattende studier i flere forskellige kildegrupper. I kraft af en omhyggelig dokumentation for de anvendte ræsonnementer bag beregningerne giver undersøgelsen i lange passager et ganske